

Asia: VN/13298/2019

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä velkajärjestelylain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunnon antaminen

Oikeusministeriö on varannut Vaasan hovioikeudelle tilaisuuden toimittaa kirjallinen lausunto työryhmän mietinnöstä velkajärjestelylain muuttamiseksi. Vaasan hovioikeus esittää kunnioittaen lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä: työryhmän tehtävä ja ehdotukset

Työryhmä esittää mietinnössään, että yritystoiminnassa epäonnistuneiden yrittäjien pääsyä velkajärjestelyn piiriin helpotetaan ja nopeutetaan. Velkajärjestelylakia esitetään muutettavaksi yritystoiminnassa epäonnistuneen yrittäjän eduksi muun muassa edellyttämällä elinkeinotoimintansa päättäneeltä velalliselta ainoastaan maksukyvyttömyyttä (9 §). Lisäksi edellä mainittuihin velallisiin ei sovellettaisi 9 a §:n mukaista väliaikaista estettä. Samoin velkajärjestelylaista on ehdotettu poistettavan 20 §:n vaatimus siitä, että konkurssissa olevan velallisen osalta tulee olla vahvistettu pesäluettelo ennen kuin velkajärjestelyhakemus voidaan tutkia. Lakimuutoksen taustalla on EU-direktiivi ja Marinin hallitusohjelmassa esitetyt tavoitteet. Direktiivistä johtuvia muutostarpeita on laajennettu koskemaan osin myös muihin kuin yritystoiminnassaan velkaantuneisiin velallisiin. Ehdotusta ja siinä asetettuja tavoitteita voidaan lähtökohtaisesti pitää kannatettavana. Hovioikeus lausuu mietinnön muutosehdotuksista seuraavaa.

Velkajärjestelyn edellytykset

Mietinnössä on osin laajennettu direktiivistä johtuvia muutostarpeita koskemaan jokaista velkajärjestelyyn hakevaa velallista. Arvioitaessa velkajärjestelyn edellytyksiä voimassa olevan lain mukaisesti voidaan tuomioistuimessa päätyä sellaiseen tilanteeseen, että velkajärjestelyn edellytyksien osalta tuomioistuin katsoo, että velkajärjestelylle on muuten painavat perusteet velkajärjestelylain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti. Mikäli asiassa todetaan vielä esteperuste, on tuomioistuimen arvioitava velkajärjestelyn myöntämistä esteestä huolimatta (velkajärjestelylaki 10a §), jolloin tuomioistuin voi päätyä siihen tilanteeseen, että velkajärjestelyn myöntämiselle ei ole painavia syitä. Edellä mainittu tilanne – velkajärjestelylle on painavat perusteet mutta ei painavia syitä – näyttäytyy hieman epäloogisena asetelmana. Velkajärjestelyn edellytyksiä voitaisiin yksinkertaistaa siten, että velkajärjestelyn edellytyksenä olisi ainoastaan maksukyvyttömyys riippumatta siitä, onko velallinen yritystoiminnassaan epäonnistunut yrittäjä vai tavallinen palkansaaja.

Mikäli esteperuste säilyisi mietinnössä esitetyn mukaisena, esittää hovioikeus seuraavan tarkennuksen. Säännöskohtaisiin perusteluihin sivulla 84 on kirjattu, että aikaisemmin harjoitetun elinkeinotoiminnan yhtiömuodolla ei ole 9 §:n 2 momentin soveltamisen kannalta merkitystä. Seuraavaksi mietinnössä on kuitenkin lueteltu, että elinkeinotoimintaa on voinut harjoittaa yksityisenä elinkeinon- tai ammatinharjoittajan, avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön henkilökohtaisesti vastuunalaisena yhtiömiehenä taikka osakeyhtiön johtoon kuuluvana osakkeenomistajan. Esimerkiksi osa muusikoista ja taiteilijoista harjoittaa ammattiaan osuuskunnan jäsenenä. Edellä mainitussa luettelossa voisi olla tarpeellista huomioida myös osuuskunnan jäsenenä ammattiaan harjoittavan henkilön oikeutta velkajärjestelyyn.

Väliaikainen este

Mietinnössä on esitetty maksuohjelman kestoksi kolme vuotta, mikäli velkajärjestelylle ei ole esteperustetta. Ehdotettu muutos lyhentää myös ns. 0-maksuohjelman kestoja viidestä vuodesta kolmeen vuoteen, mikäli asiassa ei ole esteperustetta. Maksuohjelman keston muutos on sinällään kannatettava ja mahdollistaa velallisille nopeammin uuden alun. Koska velkajärjestelyiden kesto monessa tapauksessa lyhentyy, ei ole perusteltua alentaa työttömyydeltä edellytettävää ajanjaksoa 18 kuukaudesta 12 kuukauteen, jolloin työttömyys ei olisi enää väliaikaista. Näin ollen hovioikeus ei kannata väliaikaisen esteperusteen (9a §:n) keston lyhentämistä 18 kuukaudesta 12 kuukauteen.

Velkajärjestelyn sisältö

Mietinnössä esitetty velkajärjestelylain 30 §:n 2 momentti on kannatettava muutos hovioikeuksissa esiintyneeseen tulkintalinjaan velkajärjestelyä hakevan eduksi. Hovioikeus ehdottaa, että 30 §:n 4 momentin ensimmäinen lause muutettaisiin sanamuodoltaan informatiivisemmaksi: jos velallinen säilyttää omistusasuntonsa velallisen on suoritettava tavallisia velkojaan vähintään 32 §:ssä tarkoitettu määrä. Samoin ehdotettaisiin muutettavan 32 §:n sanamuotoa.

Vielä hovioikeus ehdottaa, että työryhmä arvioisi sellaisten henkilöiden mahdollisuutta velkajärjestelyyn, joiden velkajärjestely estyy esteen vuoksi juuri tällä hetkellä, mutta velkajärjestelylle olisi edellytykset ajan kulumisen seurauksena esimerkiksi seuraavan kahden kolmen vuoden kuluessa. Edellä mainituille velallisille voitaisiin myöntää kestoaltaan pidempi maksuohjelma esimerkiksi 7-10 vuoden mittaisena. Näin ollen asiaa ei olisi tarvetta käsitellä velkaneuvonnassa ja tuomioistuimessa kahteen kertaan. Järjestely sitouttaisi velkojen maksamiseen ja velallisen taloudellinen kuntoutuminen alkaisi mahdollisimman pian.

Lausunnon valmistelu

Lausunnon ovat valmistelleet hovioikeudenneuvos Mika Kinnunen ja hovioikeuden esittelijä Henna Vanhala.

Holm Tiina

Vaasan hovioikeus - Valmistelijat hovioikeudenneuvos Mika Kinnunen ja hovioikeuden esittelijä Henna Vanhala